

Márkus Ferenc

Szellemi műhely az önazonosságról Nagykanizsán

A nagykanizsai székhelyű Identitás Szabadegyetem 12. alkalommal fogadta az érdeklődőket – előadókat, hallgatókat – a Thúry György Kereskedelmi, Vendéglátó és Idegenforgalmi Szakképző Iskola könyvtárában.

Ennyi év eltelte után is bevezetőjében örömmel és elégedetten állapíthatta meg Cseke Zoltán igazgató, a Szabadegyetem szellemi atyja és ma is első számú vezetője, hogy az eredeti célkitűzés, valamint a cél megvalósítására választott irány, a változások megkövetelte módosításokkal, kiegészítésekkel ugyan, de fenntartható és folytatható.

Mert mi a Szabadegyetem létesítésének és éltetésének a célja?

Tömören azt mondhatjuk: a mostani állami határainkon túl, valamint az azok között élő magyarok önazonosságának meg nem szakadó tudatosítása tudnivalókat, életszabályokat merítve múltunkból, jelenünkben egyaránt. Azért, hogy képesek legyünk magyar és európai rendeltetésünket felismerni, vállalni és teljesíteni társadalom- és léleképítésben, gazdálkodásban, politikában, jogalkotásban és a jog alkalmazásában, tudományban, művészetben és művelődésben. Most, a jelenben, továbbá közeli és távolabbi jövőnkben egyaránt.

A választott irány pedig arra készítetett és készlet valamennyiünket, hogy legjobban meggyőződésünk szerint újra és újra feleljünk a kérdésre, amit Berzsényi Dániel így fogalmazott meg 1810-ben: „Mi a magyar most?” A kérdés persze elhangzott már előtte is, sőt hallható azóta is, egészen a mai napig. A válasszal pedig – akár magunk mondjuk, akár mások – szembe kell néznünk. Vállalnunk kell önazonosságunkat, azt, aminek soha nem szabad megváltoznia bennünk, és azt, aminek nemzeti mivoltunkban, európaiságunkban folyton alakulnia kell a szakadatlanul formálódó – történelmi, társadalmi, közösségi, politikai – körülmények között. Vagyis az irány megmutatta identitás egyrészt ki nem kezdhető *állandóság* egyetemes és nemzeti értékeink megőrzésében, hordo-

zásában és felmutatásában, ugyanakkor körültekintő, gyors *alkalmazkodni, változtatni tudás*, ha megmaradásunk ezt parancsolja.

A 2004. június 30-tól július 3-ig tervezett program az ismertetett elveknek – minden részletében – ebben az évben is megfelelt. Nyomvonalát az európai identitás és nemzeti kultúrák gondolatisága jelölte ki. Visszatérően, ám mindig más és más történelmi, művészeti, filozófiai, tudományos, vallási konkrétumok szilárdították meg az érdeklődőkben azt a felismerést, hogy minden nép joga, egyben feladata, hogy nemzeti kultúráját a népek közös kincsévé tegye, a magáéval járuljon hozzá a sokelemű művelődés egyetemességéhez. Nemcsak Európa, hanem az egész világ ezzel a várakozással tekint az egyes népek, nemzetek, országok, sőt az etnikai, vallási, felekezeti kisebbségek sajátos szellemi, tárgyi értékeire is.

Az első nap – 2004. június 30. – délutánján indult az idei program. Három művészeti ág találkozásának és egymást kiteljesítő kölcsönhatásának a tanúi lehettünk ekkor. Elsőként a zalai kötődésű, Grazban élő *Krizsán György* grafikus festményeit, akvarelljeit ajánlotta figyelmünkbe Lehota János tanár úr. A megnyitó és a festmények hangulati keretét a *lendvai versmondókör* Szlovéniában élő magyar írók, költők verseit, „szorongásait” szólaltatta meg sok együttérzéssel. Vezetőjük Schmidt István Radnóti-díjas rendező. Ekkor mutatkozott be a *Thúry György SZKI énekkara* is, Püspökiné Jámbor Zsuzsanna tanár vezényletével. Este pedig a nagykanizsai Alsóvárosi Templomban *Martonné Németh Mária* tanár *orgonahangversenyét* hallhattuk az iskola kamarakórusának közreműködésével. A bemutatott műveket Tóthné Birics Gyöngyi tanárnő ismertette.

A második nap – 2004. június 1. – a Szabadegyetem megnyitójával kezdődött. Cseke Zoltán elmúlt időszakra is emlékeztető köszöntőjét *Litter Nándor*, Nagykanizsa Megyei Jogú Város *polgármestere* megnyitója követte.

Elsőként *Kalász Márton*, az Írószövetség elnöke beszélt. *Írói felelősség a Kárpát-medencében* című előadásában hangoztatta: az írók megkerülhetetlen feladata, szinte kötelessége, hogy Európa számára színes és teljes képet fessenek a magyar kultúráról. Ebből nem maradhat ki a határainkon kívül élő magyar kisebbségek műveinek, hagyományainak bemutatása sem.

A következő megszólaló *Heller Ágnes* filozofus volt. Előadásának címe: *Az én Európám*. El-

mondta, hogy Európának hosszú története során újra és újra meg kellett határoznia önmagát, míg a barbár törzsi állapotból a római birodalmon, a kereszténységen és még sok mindenén át a mai modern gazdaságú és technikájú állapotig eljutott. Hazánk számára biztató, hogy most már ott van, ahol a döntések születnek.

Ezt a délelőttöt *Hiller Istvánnak*, a NKÖM miniszterének gondolatai tették teljessé. Az *Európai identitás és nemzeti kultúránk* című előadásában ennek a két minőségnek a viszonyáról beszélt. Elmondta, hogy európai identitásunk alakításának, alakulásának az ügye a nemzeti kultúra erejétől, életképességétől függ. Attól, hogy mit és mennyire őrizünk meg belőle, és viszünk magunkkal új kötődéseinkbe. Ez azért is szükséges és lehetséges ma, mert soha semmi kultúra nem rekedt sem földrajzi, sem politikai, állami határok közé. Ez a határokon átívelő képesség mind a nemzeti, mind az egyetemes európai művelődés „sui generis” sajátossága volt, sőt az ma is. Ezért szomorú, hogy az Unió pillanatnyilag nem tekinti hatáskörébe tartozónak a nemzeti kultúrákat, hanem meghagyja önnön kereteik között.

Délután népi kismesterségek gyakorlatain vehettek részt az érdeklődők Lukács Judit tanárnő vezetésével, vagy Gyékényesen pihenhették ki a délelőtt szellemi izgalmaikat.

Ezen a napon este *Lászlóffy Aladár* költői estjére gyűlt össze a hallgatóság. A költő több évtizedes pályáját személyesen volt szerencsém ismertetni. Közreműködött: Bali Judit tanár, Horváth István Radnóti-díjas versmondó szavalattal, valamint Kotnyek Bálint általános iskolai tanuló zongorán előadott két számmal.

A harmadik nap – 2004. július 2. – *Faragó Laura* énekművész egyházi zenei előadásával indult. A gregorián dallamok ma is élő, mert éltethető világába léphettünk be a művésznő magával ragadó éneklésével és szavaival.

Szervesen kapcsolódott ehhez az előzményhez *Jelenits István* piarista professzor gondolatsora. Címe: *Kereszténység, mint európai inden-*

titás. Olyan jegyekre irányította figyelmünket, amelyeket a kereszténység ültetett bele az európai közgondolkodásba. Ezek: a szeretet mindenkire kiterjeszkedő befolyása; az emberek Isten előtti egyenlősége a sokféle kiváltsággal szemben; a munka embert meghatározó értéke mindenféle vagyonnal és hatalommal szemben.

A délelőtt programját *Karmazin József* városi főépítész Európa legszebb katedrálisairól tartott vetített képes előadása zárta.

Délután pedig a hallgatók és előadók egy csoportja *Zágrábba* utazott. A város legszebb templomainak és más nevezetességeinek megtekintése után a zágrábi Ady Endre Magyar Kultúrkör látta vendégül a kirándulókat. A házigazda és útikalauz *Szekeres Péter* városi önkormányzati képviselő, az ott élő magyar kisebbség elnöke volt.

A negyedik nap – 2004. július 3. – a kultúrnemzet esélyeiről szóló kerekasztal beszélgetéssel indult. Vezetője Rózsás János író, előadó, résztvevői: Egyed Ákos (Románia), Gál Sándor (Szlovákia), Göncz László (Szlovénia), Lászlóffy Aladár (Románia), Pomogáts Béla és Szokolczay Lajos (Magyarország). Valamennyien reménnyel teljes láttelepet készítettek a kisebbségi sorsú és anyaországi magyarságról, jövőbeli kulturális esélyeinkről.

Az előadások sorát *Pozsgai Imre* professzor *Beteljesült; egy friss EU-s polgár közérzete* című gondolatmenete zárta. Hazai és európai realitásainkkal szigorúan szembe kell néznünk ma és holnap egyaránt – hallhattuk az előadó bölcs intelmét.

Cseke Zoltán igazgató úr zárszava vetett véget az idej szabadegyetemi kurzus valamennyi eseményének.

Az idén is – mint eddig mindig – az Identitás Szabadegyetem induláskor vállalt – Mementőte! (Emlékezzetek!); Mançte! (Maradjatok meg!); Testçs eritis! (Tanúk lesztek!) – hármasságával eltelve hagytuk el az együttgondolkodásnak négy napra otthont adó iskolát.